

LETO—YEAR XXV.

Se nobenih znakov o poživljenju v industrijah

Govornice o izboljšanju trgovine niso podprle s statistiko, Borzni trg je spekulativen

New York. — (FP) — Najnovejša statistika pokazuje, da produkcija dobrin še vedno pada, paradokso se pa dvigajo cene delnicam. Tipična za vse ostale je jeklarska industrija, v kateri je bila produkcija v avgustu najnižja v zgodovini, kar pa ni oviralo borznih igralcev in korzarjev, ki so poglani navzgor cene navadnim delnicam U. S. Steel korporacije za 150%.

Navadne delnice te korporacije so se v tekoči borzni "prosperiteti" dvignile od \$21.25 na \$25.50. V avgustu pa je bila produkcija "igotov" (težkega surovega železa) le 14.26% od kapacitete. V primeri z 1929 je ena petina plavžev obratov.

Padanje jeklarske industrije je najbolje razvidno iz naslednjih števil o produkciji surovega železa v avgustu zadnjih treh let. Tonaža je bila avgusta:

1930.....	2,526,500
1931.....	1,280,526
1932.....	530,576

V začetku septembra se je produkcija jekla za spoznanje zvišala in je dosegla 14.60% od kapacitete — zvišanje ene četrtine odstotka.

Labor Bureau pravi v "Facts for Workers", mesečni statistični publikaciji, da ostale industrije ne kažejo nič boljše slike. "Dežela je že nekaj časa poplavljen s poročili o odpiranju tovarn in o večjem upoštevanju," pravi Delavski biro. "Ta ekspanzija pa ni razvidna iz splošne statistike o produkciji, vsaj ne za julij. Razvidno je torej, da so nekatera podjetja mogoče uposilila nekaj novih delavcev, na drugi strani so pa druga zmanjšala aktivnosti in odslavila delavce. Rezultat je bilo večje nazadovanje koncem meseca.

"Miss Frances Perkins, industrijska komisarka države New York, je vehementno protestirala proti lažnjivi propagandi, ki prihaja iz Washingtona glede interpretacije statistike o zaposlenosti. Njenemu protestu se tudi mi pridružujemo. "Ko je pričela depresija, smo slišali mesec za mesecem zagotovila, ki naj bi nas prepričala, da situacija ni resna in da se bo dežela po kratki kontrakciji biznisa zopet vrnila v normalno stanje. To neupravičeno tolaženje biznisa je gotovo pripomoglo do poznejšega povečanja potežkoč.

"Avgust je bil tretji mesec, ko so bili časopisi polni vesti, katerih namen je bil ustvariti vtis, da je dežela prebrodila depresijo in se razmere izboljšujejo. Ko je bila objavljena statistika za junij in julij, je bilo razvidno, da je bilo obratno resnica. In kolikor je že mogoče razvideti iz statistike za avgust, je bil ponovljen isti rekord.

"Produkcija in zaposlenost, prilagodena sezonskim razlikam, še vedno padata. Tudi ni nobenih statističnih dokazov, da je pričela oživljati trgovina na deželo, kot se glase dnevne vesti."

Delavski biro nato pravi, da se ne sme polagati nikake važnosti na povečanje borznih aktivnosti. Teče dviganje cen delnic je zgolj spekulativno in kot tako ni noben odsev gospodarskih razmer v deželi. "Spekulanti je prav tolikokrat v zmožnosti kot v pravem. Nam je treba le priklicati v spomin dejstvo, da so se leta 1929 dvigale cene delnic še štiri mesece potem, ko je pričel padati biznis (v juniju) in da zvišanje borznih ak-

tivnosti spongladi l. 1931 ni bilo duplicirano v zvišanju industrijskih aktivnosti in zaposlenosti. Iz tega lahko vidimo, kako varljivo je to gibanje," pravi Delavski biro.

Številke o produkciji za september tudi potrjujejo mnenje biroja. Produkcija avtomobilov je najnižja tekom krize; izjema je le kratka doba lansko zimo. Znaša le nekaj nad polovico v primeri z lanskim letom ob tem času in le eno četrtino toliko kot je znašala povprečna produkcija 1927-1929. Tudi produkcija elektrike, ki ni nazadovala do enega leta, je v drugi polovici avgusta dosegla nižinski rekord.

Slično je tudi z drugimi industrijami. Vsaj kolikor se zaposlenosti tiče, ni še nobenega znamenja o izboljšanju.

Nov letalski rekord
London, 17. sept. — Britski letalec Cyril Uwins je včeraj dosegel nov rekord višinskega poleta, ko se je s svojim letalom dvignil v višino 45,000 čevljev. Dosedaj je imel višinski rekord ameriški letalec Appolo Soucek, ki je meseca junija l. 1930 dosegel višino 43,168 čevljev.

NEMCIJA SE NE BO UDELEŽILA KONFERENCE

Naznanila je, da bo povečala svojo pomorsko silo. Zunanji minister pojasnil stališče Nemčije

Berlin, 17. sept. — Nemška vlada se ne bo udeležila mednarodne razorožitvene konference, ki se prihodnje sredo otvori v Ženevi, admiraliteta pa je naznanila, da bo pričela s konstrukcijo tretje "žepne" bojne ladje 1. oktobra. Nemčija se je odločila za restavriranje oborožene sile na morju.

Admiraliteta je podala svojo izjavo o konstrukciji nove bojne ladje par ur prej, predno je vlada objavila vsebino note, s katero je obvestila razorožitveno konferenco, da ne bo poslala svojih reprezentantov v Ženevo.

Nemška vlada, ki zahteva oborožitveno enakopravnost, pojasnjuje svojo akcijo z izjavo, da so se pogajanja z Ženevo glede tega vprašanja izjalovila. Konstrukcija "žepne" bojne ladje je v skladu z versalsko pogodbo, toda valed raznih izboljšav, katere so izvršili nemški navalistični eksperti, so te vrste bojne ladje silovitejšje vojno orožje kot določajo omejitve v versalski pogodbi.

Ženeva, 17. sept. — Naznanilo nemške vlade, da se ne bo udeležila razorožitvene konference, se tukaj smatra za nadaljevanje kampanje, katere cilj je odstranitev restrikcij v versalski pogodbi, ki prepovedujejo Nemčiji ponovno oborožitev. S to kontroverzno, ki se je razvila med Parizem in Berlinom, se bodo morale sedaj baviti tudi ostale evropske velesile.

Komitej razorožitvene konference bo moral najti načrt, da zadosti zahtevam Berlina; ako tega ne stori, je jasno, da Nemčija ne bo poslala svojih zastopnikov v Ženevo.

Stališče Nemčije je bilo pojasnjeno v pismu, katerega je bialron Konstantin von Neurath, nemški minister za zunanje zadeve, poslal Arthurju Hendersonu, načelniku razorožitvene konference. To pismo je bila formalna nota, da se nemška vlada ne bo udeležila konference.

Neurath naglašja v pismu, da vprašanje razorožitve ne bo rešeno, dokler se bodo pogajanja vršila na bazi diskriminacije, ki odreja Nemčiji enakopravnost.

Farmarji vztrajajo v boju

Governer odklonil zahteve, naj pošlje miličnike proti stavkarjem. Pričetek pogajanj za končanje stavke

Sioux City, Ia., 17. sept. — Governer Dan Turner je včeraj naznanil, da ne bo ugodil apelu, katerega so mu poslale avtoritete okrajev Sioux in Woodbury, v katerem so ga pozvale, naj pošlje miličnike proti farmarskim stavkarjem, ki so zabarikadirali ceste z namenom, da preprečijo uvoz poljskih pridelkov na trge.

Stavka, ki jo je razglasila pred več tedni National Farmers' Holiday Ass'n je učinkovita. Vsi poskusi okrajnih avtoritet, da zlomijo stavko, so se izjalovili. Farmarji pravijo, da se bodo borili toliko časa, dokler se ne dvignejo cene poljskih pridelkov.

Governer Turner pravi v svoji izjavi, da so pogajanja za poravnano konflikta v teku in da se bodo vse difference v kratkem izgladile. Šerifa Johna A. Davenporta, ki je vprašal za miličnike, je zagotovil, da bo poslal milico proti farmarjem le v slučaju, ako bi vsi drugi načrti za poravnano odpovedali.

V svoji izjavi, governer ne omenja podrobnosti pogajanja, toda W. D. Hays, župan Sioux Cityja, je naznanil, da bo sklical konferenco okrajnih avtoritet, na kateri se bo diskuziralo o ukinitvi embarga.

Policijski sodnik H. J. Kenaston je včeraj obsojil šest farmarskih piketov na trideset dni zapora vsakega in plačitev globe sto dolarjev. Piketi so bili obtoženi napada na šerifove čete, v katerem je bila več oseb ranjenih.

nemški minister za zunanje zadeve, poslal Arthurju Hendersonu, načelniku razorožitvene konference. To pismo je bila formalna nota, da se nemška vlada ne bo udeležila konference.

Neurath naglašja v pismu, da vprašanje razorožitve ne bo rešeno, dokler se bodo pogajanja vršila na bazi diskriminacije, ki odreja Nemčiji enakopravnost.

BOLIVIJSKE ČETE ZAJETE V DŽUNGLI

Grozi jim stradanje, ako ne pride v kratkem pomoč. Demonstracije v Boliviji

Asuncion, Paragvaj, 17. sept. — Bolivijski armadi 1500 mož grozi lakota ali pa kapitulacija, se glasi neuradno poročilo iz Boquerona v distriktu Gran Chaco, radi katerega je nastal spor med Bolivijo in Paragvajem. Poročilo se glasi, da so paragvajske čete obkolile bolivijsko armado v džungli med utrdbami Boqueron in Arce in ji preprečile umik. Bolivijska armada je uprizorila že več desperatnih poskusov, da uide iz pasti, ker je njena zaloga vode izčrpana.

La Paz, Bolivija, 17. sept. — Prebivalstvo tega mesta je silno razburjeno radi poročila o zajetju bolivijske armade. Snelci so bile v teku velike demonstracije v raznih krajih mesta. Demonstranti so zahtevali, da vlada takoj pošlje oddelek letalcev nad glavno mesto paragvajske republike Asuncion in ga bombardira iz zraka.

Neko drugo poročilo se glasi, da so paragvajske čete napadle reševalno mostvo, ki je odnašalo bolivijske vojake, ki so bili ranjeni v bitki pri trdnjavi Munoz, na varno.

General Quitanilla, ki je poslal poročilo o napadu na trdnjavo Munoz, kjer je glavni stan bolivijskega armadnega štaba, pravi, da so paragvajske čete kršile določbe ženevskih konvencij, ki prepovedujejo napadanje reševalnega mostva. Domneva se je, da bo Bolivija protestirala pri Ligi narodov proti postopanju paragvajskih čet.

Obškodninske tožbe proti kontraktorju
Fayetteville, W. Va. — Proti kontraktorju, ki gradi tunel za Kanawha Power Co., so bile vložene odškodninske tožbe tožbe v vsoti \$500,000 po sorodnikih ubitih in poškodovanih delavcev.

Policija razgnala rudarske pikete

Stavkarji se niso oprili in so se v spremstvu policije mirno vrnili na svoje domove

Coal City, Ill., 17. sept. — Nad tisoč rudarskih piketov, ki so invadirali premogovno polje v okrajema Will in Braidford, se je moralo umakniti pred državno policijo in deputiserifi. Razen manjše avtomobilske nezgode, v kateri sta bila ranjena dva policaja, se je evikcija mirno izvršila. Policaja sta bila ranjena, ko se je v jarek prevrnil avtomobil, v katerem sta se vozila.

Premogovno polje so invadirali rudarji iz springfieldskega in peorijskega distrikta. Ko so rudarski piketi prispeli v bližino premogovnikov Northern Illinois Coal Corp., jih je sprejela četa državne policije, kateri je načeloval Walter L. Moody, in jih ustavila. Stavkarji so potem akuzirali priti v bližino premogovnikov z drugih strani, toda povsod so naleteli na policaje in deputiserife, ki so zastražili ceste.

Moody je nato obvestil rudarske stavkarje, da jih bo poslal domov v spremstvu policije in rudarji so se podali brez vsakega odpora. Zasedli so svoje avtomobile in se vrnili v svoje distrikte.

Proces proti harlanskemu rudarju
Pet rudarjev je bilo že obsojenih v domrtno ječo

Harlan, Ky. — (FP) — Te dni se je govorila že tretja obravnava proti F. M. Bratcherju, harlanskemu rudarju, ki je obtožen umora. Prejšnji dve obravnavi sta rezultirali v sastoju, ker se porotniki niso mogli zediniti na pravorek.

Obtožba izvira iz bitke med rudarskimi stavkarji, šerifovimi četami in kompanijskimi pobojniki v Evertsau 5. maja lanskega leta, v kateri so bili trije pobojniki in en stavkar ubiti. Pet unijskih rudarjev je bilo že obsojenih na domrtno ječo na obtožbo, da so sodelovali v bitki, 26 rudarjev pa se nahaja še vedno v ječi in čakajo na obravnavo.

Obravnava proti Bratcherju bo vodil sodnik Samuel Hurst iz Beattyville, katerega je izbral načelnik okrožnega sodišča Richard P. Dietzman. Nasledil bo sodnika D. C. Jonesa, katerega je Dietzman proglasil za nesposobnega radi ozkih stikov med njim (Jonesom) in operatorji. Poroto tvorijo farmarji iz okrajja Owsley, ki nimajo nikakih simpatij do organiziranih rudarjev.

Kot šerif proti obtoženemu bodo nastopili večini čuvaji premogovnih kompanij kot na prejšnjih obravnava. Obramba bo imela težko delo, ker je prosekutor obtožil več njenih prič sodelovanja v bitki v Evertsau. Mnogi domnevajo, da so te priče postale žrtve omreženja, da bo prosekucija lažje poslala Bratcherja v zapor.

Premijer kanadske province napoveduje cenzuro
Montreal, Que., 17. sept. — Premijer Taschereau je včeraj podal izjavo, v kateri napoveduje omejitve tiskovne svobode za nekatero časopisje potom zakonodajne akcije.

"Čas je prišel, da legislatura prepreči tri tipe žurnalizma," pravi premijer. "Ustaviti mora objavljenje člankov, ki podžigajo na plemenske izgrede; članke, ki meje na nemoralnost, in one, katerih cilj je izsiljevanje denarja."

Taschereau je podal to izjavo po objavi odloka civilnega sodišča v Montrealu, ki je bilo naprošeno, naj izda injunkcijo proti trem francoskim tednikom, ki so aktivni v protizidovski kampanji.

METODISTI PROTI SLUŽENJU V ARMADI

Od vlade zahtevajo vojaško imuniteto za svoje člane

Cincinnati, O. — (FP) — Ohijska konferenca metodistične episkopalne cerkve se ni izrekla le proti vsaki vojni in militarizmu, marveč tudi zahteva od zvezne vlade izvetja svojih članov od vojaške službe v dobi vojne in proti vojaškemu vešbanju na višjih šolah. To zahteva iz razloga, "ker je vojna v nasprotju s Kristusovimi nauki in principi."

Poročila, nanašajoča se na to vprašanje, so izdelali distriktni načelniki in ga v potrditev predložili konferenci, ki ga je odobrila. Za svoje člane zahtevajo enak status kot ga vlada priznava nazarencem (kvekerjem) in organizacijam, ki nasprotujejo vojni iz verskih raslogov. Prav tako glede vojaškega vešbanja na višjih šolah.

Glede cerkvene odgovornosti za pospeševanje svetovnega miru, pravijo ohijski metodisti: "Kot Kristusovi pristali izrekamo svojo opozicijo proti vojni, njenim razdejantji, krutosti, moritvam, nečlovečnosti in njenemu velikemu slui."

"Cerkve ne more izvesti svojega programa, dokler se bomo vojskovali. Vojna se porodi na bližini sovraštva. Je v nasprotju s Kristusovimi nauki in principi. Mi mu ne moremo slediti in obnem biti za vojno," pravi ta sekta, ki je najuspešnejša od protestantskih cerkva.

Governer poslal miličnike v rudarsko naselbino
Taylorville, Ill., 19. sept. — Ena kompanija državne garde je danes ob 3. jutraj pod poveljnštvom kapetana Carla Meachema prispela v Taylorville. Pol ure kasneje je prispela nadaljnja četa miličnikov. Čete so se nastanile v poslopju tukajšnjega sodišča in bodo stopile v akcijo v slučaju rudarskih nemirov.

Governer Emerson je poslal miličnike v to naselbino na apel okrajnih avtoritet potem, ko sta bili vrženi dva bombi v poslopje tukajšnjega lista "Daily Breeze" in v urad petega rudarskega poddistrikta UMWA. Eksploziji sta razbili šipe v oknih, toda škoda je malenkastna. Domnevajo, da sta bombna napada posledica spora med rudarji in operatorji.

Grška poslala bojno ladjo proti monarhistom
Atene, Grška, 17. sept. — Politična situacija na Grškem postaja čedalje bolj napeta. Splošne volitve se bodo vršile 23. septembra in vlada je bila informirana o monarhistični zaroti na otoku Krfu. Poročilo se glasi, da bodo monarhisti skušali odpraviti demokratično ustavo, ako bodo zmagali pri volitvah, in vzpostaviti monarhijo. Da prepreči monarhistični puč, je vlada poslala bojno ladjo in večje število čet na otok.

Tekstilni magnat je popuščajo London. — Heroična stavka tekstilnih delavcev v manchesterskem distriktu proti redukciji in uvedbi novih granjaskih metod je pričela iti za kožo tudi tekstilnim baronom.

Medtem ko so do zadnjega časa vztrajali, da morajo delavci sprejeti predložene pogoje za obnovitev pogodbe, se je sedaj pričelo med njimi širiti gibanje, da stopijo v pogajanja z voditelji unije, za kar deluje tudi delavski minister.

Pradsednik Hoover je rekel v svojem govoru, ko je sprejel pradsedniško kandidaturu: "Naš socialni in ekonomski red moramo ohraniti. Ta red sloni na pojmovanju odrejene svobode. Ta svoboda je v tem, da ima vsakdo med nami enake priložnosti, da lahko zase pridobi vse, do česar je po svojem značaju in zmognostih upravičen." — (Narinal Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LITRINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNICE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year...

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year...

One cent per copy - Retailer as no volume.

Advertising rates on agreement - Manuscripts will not be returned.

Način na vas, kar ima stik s listom PROSVETA

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Legija v precepu

Ameriška legija (organizacija veteranov svetovne vojne) je zadnji teden imela letno zborovanje v Portlandu, Ore.

Dalje je legija sprejela resolucijo za preklje osemnajstega amandmana, izrekla se je proti črtanju vojnih posojil evropskim deželam...

Glavna točka na zborovanju legije je bil bonus. Tik pred konvencijo je predsednik Hoover objavil famozno poročilo svojega justičnega tajnika Mitchella...

Med legionarji je bilo precej ropota zaradi Michellovga poročila in čitali smo grozjne, da bo legija obsodila to poročilo in izrekla nezaupnico Hooverju.

Toda reakcionarno vodstvo ni moglo preprečiti zahteve za bonus - in baš to zahtevo se je Ameriška legija po zaslugi svojih voditeljev postavila na paradoksan stališče.

Kako se to strinja? Na kak način misli legija dobiti izplačilo bonusa? Ali bo zdaj navallila z vsem svojim članstvom v Washington in naskočila kongres, in če Hoover nažene proti njej vojaške čete, da bo zbežala domov - bo potem priznala, da je Hoover prav storil?

Legija zahteva bonus - in obenem prikliva Hooverju, ki ne da bonusa. Ameriška legija je ameriška komedija!

Na glavo postavljena Nemčija

Čudno aliko nudi Nemčija danes. Po ustavi je Nemčija demokratska republika, faktično pa je danes aristokratska diktatura.

Papenova baronska vlada, ki je dobila nezaupnico pa noče iti, pravi, da je odgovorna le predsedniku Hindenburgu.

Do te konfuzije so pritirali Nemčijo fašisti. Hitlerjeva banda je najmočnejša v parlamentu, vendar še nima pretežne večine.

Najbolj interesantno je to, ker se Papen in fašisti sklicujejo na ustavo, na drugi strani jo pa z največjim navdušenjem gajajo in mečejo v koš.

Trenotno ima Nemčija diktaturo dveh moči: ta diktatura najbrž vodi v še hujšo diktaturo. Vse to se danes godi zaradi tega, ker se delavstvo Nemčije noče zediniti.

Delavci se bodo skušali zediniti potem, ko bo že prepozno.

Kogar hočejo bogovi pogubiti, ga najprej udarijo z slepoto.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Politika "nepolitične" Slovanke alijance

San Francisco, Cal. - Vremenski bogovi so nam bili zelo naklonjeni v nedeljo dne 4. septembra. Saj to je bil praznik in proslava, katera je bila oglašana po vsej širni državi Californiji.

Moj namen je: proslavo opisati kakoršna je bila v resnici. Moje priznanje vsem, ki ga zaslužijo. Program je bil v resnici krasno izdelan. Ob 10. dopoldne so bile šogometaske tekme (baseball games) med kluboma "Slovenia" in "Serbian Athletics".

Program popoldanske priredbe se je pričel ob 2:15 popoldne v California dvorani. Otvoril ga je hrvatski tamburaški zbor z ameriško narodno himno.

Na odru je nastopil poljski dramatični pevski zbor v narodnih nošah in je napravil s prvim nastopom zelo lep vtis na številno občinstvo.

Se je zvenel po dvorani glas poljske melodije, ko nas prebudi iz sanj naša prelepa pesem - "Oj vinca rumena," katero je pel Nick Lozane, dvanajstletni deček in doma tam dol v Santa Clara dolini.

Da je njegov verni hlapec, se je izkazalo samo po sebi, ko so pred šestimi meseci prinesli novico lokalni časopisi, da je Musolinil odlikoval z zlato kolajno svojega vernega hlapca.

Priliko smo imeli tudi slišati rusko pevko J. J. Popovo, katera je nam zapela več ruskih opernih arij. Zanjto sta povrsti nastopila dva ruska pevka zborna izborna.

Ta glasbena predstava je bila stoođstotna. Umetniki zaslužijo priznanje. Ali s tem se ni bil program končan. Nastopil je čehoslovaški Sokol, ki je izvajal zelo zanimive vaje.

Na tej proslavi se je pokazala stara slovanška gostoljubnost in bratstvo - v živih barvah. Tako organizacija kot je "Slavonic Alliance of California" je v ponos vsem Slovanom države Californije, od katere bi lahko užival korist sleherni od preproste delavca do visokega uradnika ali podjetnika.

Na tej proslavi se je pokazala stara slovanška gostoljubnost in bratstvo - v živih barvah. Tako organizacija kot je "Slavonic Alliance of California" je v ponos vsem Slovanom države Californije, od katere bi lahko užival korist sleherni od preproste delavca do visokega uradnika ali podjetnika.

Na tej proslavi se je pokazala stara slovanška gostoljubnost in bratstvo - v živih barvah. Tako organizacija kot je "Slavonic Alliance of California" je v ponos vsem Slovanom države Californije, od katere bi lahko užival korist sleherni od preproste delavca do visokega uradnika ali podjetnika.

vornikom. Prvi je govoril gospodin Anton Pilcovich, predsednik "Slovanške proslave". Pozdravil je navzoče v imenu "Slavonic Alliance" ter jim zatrdil, da ta organizacija nima političnega stremljenja in ne verskega goviva.

Resnico je povedal gospodine, v kolikor se to tiče verš. In tudi političnega cilja nima. Zakaj? To je zato: če bi "Slavonic Alliance of California" imela začrtano gotovo politično pot, potem bi gotovi visoki gospodi bilo ne mogoče trgovati s slovanškimi volilci kakor so to delali zadnjih par let.

Gospodinu predsedniku je lahko govoriti onim, ki se udeležijo samo proslave. Ali kdorkoli je v zadnjih par letih posejal redne mesečne seje "Slavonic Alliance", se je na tihem smejal. Kajti svest si je bil, da ste povedali neresnico. Ali gospodine, dovolite mi, da vas vprašam: Kdaj se je "Slavonic Alliance" preobrazila iz zvite lisice v nedolžno ovčico?

Pojdimo samo eno leto nazaj, ko so se vršile v državi Kaliforniji volitve. Zakaj? Gospodine P. ni povedal kakšen boj se je bil na redni mesečni seji. Ko je prišlo imenovanje governerja na dnevni red, je bila ena struja za tega kandidata, druga je spet hotela, da se imenuje drugega in propagira drugega. Boj je trajal v pozno noč. Torej "tu ni politike."

Prišlo so spet volitve v mestne urade mesta San Francisco. In "Slavonic Alliance" je vrgla vse sile na politično polje in propagirala v izvolitev za visoki mestni urad moža, Mussolinijeva oboževalca, tako da so se trezno misleči Italijani zgražali nad Slavonic alijanco. Slišal sem na lastna ušesa, ko se je trezno misleči Italijan izrazil, da kako more ravno slovanška patriotična organizacija delovati za moža, kateri obdružuje tirana Mussolinija, ki pobija slovanški življenj v po vojni vzetem ozemlju.

Da je njegov verni hlapec, se je izkazalo samo po sebi, ko so pred šestimi meseci prinesli novico lokalni časopisi, da je Musolinil odlikoval z zlato kolajno svojega vernega hlapca. Ali ni to politika, gospodine P.?

Približno pred dvema letoma se je pod okriljem Slavonic alijance organizirala "Slavic Hospital B. Association". Propagirali so z vso silo to organizacijo, ali ušesa slovanškega življa v Kaliforniji so ostala gluha in nema, ni se hotelo vvesti na s slamo podločeni stol, in novo rojeno dete je hiralo. Prošlo jesen je gotovi kandidat obljubil tisoč dolarjev za bolno dete, ako mu bo Slavonic alijanca pomagala na stolček. Ali stolček je vseeno spodletel, in dete ni dobilo zaželjene hrane in zato je mirno v gospodu zaspalo.

To torej tudi ni politika, gospodine?! Da je slava Slavonic

alijance popoina, je bivši njen odbornik in agden član šel tožiti vplivno in dobro poznano Slovanško. Dal jo je aretirati, češ, da mu je rekla "pijanec."

Zakaj tega niste povedali, gospodine?!

Za njim je prišel na oder alijanci predsednik, katerega govor je bil zelo kratek in nima pomena, da bi ga omenil. Tretji govornik je bila gdca. Margaret Kršak, tajnica Slavonic alijance. Njen čas je bil omejen na tri minute. Zakaj? Enostavno zato, ker ona ima pogum in odkrit značaj, da pove resnico, je neumorna delavka, mesto priznanja pa ji gotovi mogotci mečejo polena pod noge. Njej gre moje priznanje in ji želim obilo uspeha pri njenem neumornem delu.

Slavnim diktatorjem pa h koncu kličem, da v bodoče jim ne bo treba tolmača za moje dopise, ker to je zadnji v Prosveti o tem. V Ameriki je več ruskih listov, ki prav nič ne odobravajo politiko gotovega admirala. Tudi imamo srbohrvatske liste, ki prav nič radi ne vidijo diktatorstva tukajšnje gospode. In ker mi je bila dana priika, da sem stopal po ruskih stepah, bom v bodoče pisal v ruske in srbohrvatske liste. Torej na svidenjel Val. R. Laharnar.

Sedma konvencija A. J. Z. Duluth, Minn. - Sedma letna konvencija ameriške jugoslovanske zveze v Minnesoti se bo vršila v Evelethu, Minn., v nedeljo dne 25. septembra ob 1:30 uri popoldne v Eveleth City avditoriju.

Ker bo sedma letna konvencija Ameriške jugoslovanske zveze v Minnesoti letos najbolj važna kar smo jih še imeli v zgodovini naše organizacije, je upati, da se udeležijo omenjene konvencije vsak njen član. Vaak član oziroma delegat pa se bo moral izkazati s plačilno knjižico, da je dobrostoječ član svoje kluba in zveze, predno bo imel vstop na konvencijo, to je: predno bo imel pravico do glasovanja v raznih zadevah, ki bodo prišle pred konvencijo.

Vsak član zveze in vsak delegat naj bi pa dobro prečital sedanja pravila zveze, in ako opazi kako točko v pravilih, da ni v soglasju s sedanjimi razmerami med našim narodom v Minnesoti, naj na konvenciji priporoča, da bi se taka točka črtala ali pa spremenila, tako da bi ugajala sedanjim razmeram pri naši organizaciji.

Konvenčni dnevni red Otvoritev konvencije. Čitanje glavnih odborov in ostalih odborov. Volitev poverilnega odbora. Poročilo poverilnega odbora. Vstop delegatov k zborovanju. Volitev konvenčnega predsednika. Volitev odbora za resolucije. Poročilo glavnega predsednika. Poročilo prvega, drugega in tretjega predsednika. Poročilo gl. tajnika. Poročilo gl. blagajnika. Poročilo predsednika nadzornega odbora. Poročilo predsednika za organizacijo. Poročilo predsednika

Londonaki inženir Harry May je skonstruiral robota ali strojnega človeka, ki mu je dal ime "Alfa". Te dni ga je razkazoval nekim Američanom, ki so mu bili zanj ponudili že lepo vsoto 50.000 dolarjev. Alfa zna s pomočjo električnih stanic na glas čitati li časniki, odgovarja na določena vprašanja, ti pove vsak čas pravo uro in minuto ter zna še celo vrsto podobnih umetnij. Baš je napovedoval prvi čas, ko se je zgodilo nekaj nepričakovaneega: May je bil pritisnil neki vzvod, ko so majhni vijaki v avtomatovi desni roki popustili in roka je padla ter usekala nesrečnega inženirja tako nemilo po glavi, da se je zgrudil nezavesten na tla. V bolnišnici so ga nekaj operirali in sedaj je že precej zdrav. Nerodnejše pa je dejstvo, da so se ameriški inženirski po tem dogodku premislili in so prekinili pogajanja za nakup avtomata. Seveda, kdo bi pa rad spravil v svojo hišo jelehen nastav brez duše in krvi, ki pa zna tako zahrbtno napadati "krono stvarstva"!

Sicer je pa zanimivo, da bi Alfa počel lahko še kaj hujšega, kajti ena izmed njegovih sposobnosti je ta, da zna streljati z revolverjem in če je treba, tudi s strojno puško. Whitman je opisal takšnega človeka-avtomata, ki bi ga lahko rabil za vojaški ali policajski. Sreč bi mu bil motor s 80 k. s., tako da o kakšni srčni slabosti in utrujenosti med izvajanjem službe ne bi bilo govora. Namestu možganov bi imel radijski sprejemni aparat in glavi in s pomočjo tega aparata bi ga lahko od daleč upravljali v gibanje in v vsakopravno dejanje. Eno teh dejanj bi bilo v njegovih ogromnih rokah, ki bi bile izdelane kot nekakšna pendreka in bi bile strašno orožje.

Theodor Duesterberg, voditelj monarhističnih čeladnikov v Nemčiji in zagrižen sovražnik židov, je pred kratkim odkril, da je tudi on židovskega rodu. Zda je moral tudi sebe sovražiti...

za izobrazbo. Poročilo predsednika za naturalizacijo. Poročilo predsednika za statistiko. Razmetiranje o izboljšanju pravil. Pritožbe in obtožbe. Poročilo odbora za resolucije. Volitev glavnih odborov. Vpeljavanje gl. odborov. Nekončane zadeve. Nove zadeve. Zaključek konvencije.

Po zaključku konvencije, ob 6. zvečer, bo evelethski klub št. 1. priredil v Eveleth City avditoriju banket z zelo izvrstnim programom. Na banketu bodo nastopili izvrstni govorniki v angleškem in slovenskem jeziku. Glavna govornika na banketu bosta Henrik Shipstead, zvezni senator države Minnesote in Bert Fesler, okrožni sodnik.

Zato se uljudno vabi vse jugoslovanske občinstvo, osebito pa jugoslovanska podpora in kulturna društva v Minnesoti, da se udeležijo omenjenega banketa. Naši rojaki v Evelethu nas bodo zopet z odprtimi rokami sprejeli in nam priredili izvrstno zabavo, kot so to že storili ob slični priliki v preteklosti.

Na svidenju v Evelethu v nedeljo 25. septembra - Anton Lopp, glavni predsednik, John Movera, glavni tajnik.

Uporni robot

Londonaki inženir Harry May je skonstruiral robota ali strojnega človeka, ki mu je dal ime "Alfa". Te dni ga je razkazoval nekim Američanom, ki so mu bili zanj ponudili že lepo vsoto 50.000 dolarjev. Alfa zna s pomočjo električnih stanic na glas čitati li časniki, odgovarja na določena vprašanja, ti pove vsak čas pravo uro in minuto ter zna še celo vrsto podobnih umetnij. Baš je napovedoval prvi čas, ko se je zgodilo nekaj nepričakovaneega: May je bil pritisnil neki vzvod, ko so majhni vijaki v avtomatovi desni roki popustili in roka je padla ter usekala nesrečnega inženirja tako nemilo po glavi, da se je zgrudil nezavesten na tla. V bolnišnici so ga nekaj operirali in sedaj je že precej zdrav. Nerodnejše pa je dejstvo, da so se ameriški inženirski po tem dogodku premislili in so prekinili pogajanja za nakup avtomata. Seveda, kdo bi pa rad spravil v svojo hišo jelehen nastav brez duše in krvi, ki pa zna tako zahrbtno napadati "krono stvarstva"!

Sicer je pa zanimivo, da bi Alfa počel lahko še kaj hujšega, kajti ena izmed njegovih sposobnosti je ta, da zna streljati z revolverjem in če je treba, tudi s strojno puško. Whitman je opisal takšnega človeka-avtomata, ki bi ga lahko rabil za vojaški ali policajski. Sreč bi mu bil motor s 80 k. s., tako da o kakšni srčni slabosti in utrujenosti med izvajanjem službe ne bi bilo govora. Namestu možganov bi imel radijski sprejemni aparat in glavi in s pomočjo tega aparata bi ga lahko od daleč upravljali v gibanje in v vsakopravno dejanje. Eno teh dejanj bi bilo v njegovih ogromnih rokah, ki bi bile izdelane kot nekakšna pendreka in bi bile strašno orožje.

Človek in njegova volja

Marsikdo, ki čita o čudnih dejanjih fakirjev, ki so sposobni prebiti najtežje telesne napore in pomanjkanje, ne da bi jim to kaj škodovalo, smatra ta dejanja za nekaj nadnaravnega ali pa sleparskega. A vendar je razlaga v večini primerov zelo preprosta. Fakir, ki sedi n. pr. na "blazinici" iz bebeljkih konic, ne da bi ga bolelo in ne da bi krvavel, se sploh ne rani, temveč se je naučil napeti svojo kožo tako elastično, da je konice sploh ne prebodejo. Koga se pod njimi vda kakor gumi na pritisk prsta. Navadnim ljudem se to ne posreči, ker se niso učili a svojo voljo vplivati na mišice in elastične elemente kože.

Procesi, ki se dogajajo v človeškem telesu, se delijo v prostovoljne in neprostovoljne. Med zadnje spada n. pr. srčni utrip, znojenje itd. Fakir se je pač naučil obvladati a svojo voljo tudi takšne procese, česar običajen človek ne zmore. Fakir dokazuje, kako trdno stoji ves njegov organizem pod vplivom njegove volje. Vaak človek bi dosegel z vajo isto in morda pojde razvoj človeštva tudi dejansko v to smer, da bo vse delovanje in stanje svojega telesa človek podredil svoji zavestni volji. Tako se že otroci učijo obvladovati občutek gladi in utrujenost in morda bomo nekoč na isti način skušali obvladati tudi neprostovoljne življenjske procese, kakor funkcije notranjih organov, na katere skušamo že danes vplivati s strupi in zdravili. Takšen človek, ki bo lahko po mili volji zadrževal ali ojačal utrip, rdečico itd., bi bil v resnici gospodar nad samim seboj. Naši možgani, v katerih se osredotočajo vse te funkcije, še nikakor niso na koncu razvoja in povprečni človek se nauči in premišlja danes stvari, ki so jih morali prej šele genijski odkriti - tisoč pojmov, misli, predstav, ki bi bile za človeka z l. 1832. nerazumljive. S kulturnimi novotarijami si je človek oblikoval dobesedno nove centre v svojih možganih in v tem področju je še nepregledno število možnosti za izboljšanje.

Tudi v kraljestvu čutov se da še marsikaj izpopolniti. Tako se bo vid še vedno lahko prilagodeval naraščajočim potrebam življenja, kakor se je učil nekoč v cenitvi razdalj, v perspektivnem gledanju itd. Bodoči človek bo lahko brez težave izvrševal stvari, ki spadajo danes komaj v področje fakirstva.

Te dni je preteklo sto let, od kar je veliki francoski fizik Sadi Carnot v starosti 36 let postal žrtev kolere. Navale taj pregodnji smrti pa je bil Carnot še dal. znanosti svoje najboljše, kajti že s 28. letom je bil objavil knjigo "Mislil o gibanju sili ognja in o strojih. Ki bi jih ta sila mogla gnati". Ta knjiga, ki jo je njegov čas čisto prezrl, je dajala znanosti potem desetletja pobude za novo delo.

Carnotovo zunanje življenje ni vsebovalo nobenih posebnih dogodkov. Bil je sin nekega Napoleonovega ministra in se je po njegovi želji pripravil za vojaški stan. A že od najzgodnejše mladosti je bil vnet častilec tehničnih ved. Ko je Napoleon propadel, je Carnot častil vojaško službo in se posvetil znanstvenim študijam. Edini sunanje pomembnejši dogodek njegovega življenja je bilo neko potovanje v Nemčijo k očetu, ki je živel v pregnanstvu.

Omenjena drobna knjiga je edino delo Carnotovo, ki je izšlo za njegovega življenja. V njej je davno pred Robertom Mayerjem in Clausijem razpravljal o pravi naravi dela, ki ga izvršujejo toplotne sile. Tu je tudi podal kot prvi dokaz, da so večno tekoči stroji nemogoči in isto tako stroji, ki bi vso dovajano jim energijo brez izgube spreminjali v delo. Tako je za vselej obratunal a stoletno zmoto, ki se je imenovala perpetuum mobile. To in druga spoznanja se nam vidijo dandanašnji sama ob sebi umevna, za njegovega časa pa so bila izredno drzni in revolucionarni čini.

75 letni George Knap iz Pariza je tako srčen, da nosi na svojih plečih peso 75 let, na zunan pa izgleda kakor 35 letni mož. Knap trdi, da bo živel najmanj 150 let. Stanuje v četrtem nadstropju in kadar gre po stopnicah, požira s korakom po tri stopnice naenkrat. Skrivnost svoje pomlajevalne metode hrani zase in je ne izda nikomur. Pomladil pa se je ne le v obraz in postavu, ampak tudi v pljučah in posrečilo se mu je celo, da se mu je spremenil glas, ki je imel prej baritonsko barvo, v tenor. Ne le, da doseže v petju najvišje tone, tudi dihalna tehnika mu je tako prožna kakor da je poklicni pevec v mladih letih. In vendar poje samo sebi v zabavo.

Kako učaka človek 150 let

75 letni George Knap iz Pariza je tako srčen, da nosi na svojih plečih peso 75 let, na zunan pa izgleda kakor 35 letni mož. Knap trdi, da bo živel najmanj 150 let. Stanuje v četrtem nadstropju in kadar gre po stopnicah, požira s korakom po tri stopnice naenkrat. Skrivnost svoje pomlajevalne metode hrani zase in je ne izda nikomur. Pomladil pa se je ne le v obraz in postavu, ampak tudi v pljučah in posrečilo se mu je celo, da se mu je spremenil glas, ki je imel prej baritonsko barvo, v tenor. Ne le, da doseže v petju najvišje tone, tudi dihalna tehnika mu je tako prožna kakor da je poklicni pevec v mladih letih. In vendar poje samo sebi v zabavo.

Zanimivo je primerjati Knapovi roki. Desnica je brez grub in polno mladostna, levica pa zdelana in mlahava kakor roka starca. To roko Knap nalašč "stara", kakor se sam izraža, in sicer zatagadelj, da lahko dokaze ljudem, da ni tako mlad, kakor ga sodijo po videzu. Najbolj zanimivo je primerjati Knapove naziranjne ali svetle ljudi pobereta po Knapovem naziranjni strohol in tobak. Nikotin je eden najhujših strokov za človeški organizem. Sreča ljudi je samo ta, pravi Knap, da uživajo poleg tobaka tudi mleko, ki predstavlja največji protistrup nikotinu. Če ne bi kadilci pijli mleka v čisti obliki ali pomešanega s kavo, bi jih smrt pokosila mnogo prej kakor se to dogaja.

Ramsay MacDonald, izneverjeni delavski voditelj v Angliji (levo), na konferenci za izravnanje stavke tekstilnih delavcev. Na desni je minister za delo, Sir Henry Betterson. Konferenca se je razbila brez vsakega uspeha.

Ivan Jontez:

Imigrant Janez Mihevc

Vožnja ob reki sv. Lawrence je Janezu ugajala. Ni napačna, ta Kanada, celo lepo je tukaj. Med vožnjo proti Montrealu se ni pripetilo nič posebnega. Le ponoči je Marijo in Janeza prebudila neka ženska od Zvečičavne armade ter ju razdvojila. Marija, ki je še imela monopol nad Janezom, se je namreč vlegla k fantu, ki je že sanjal na razpoloženi klopi ter zaspa. Sredi noči pa jo zbudi omenjena ženska ter jo vpraša, če je Janez njen mož. Marija seveda ni razumela, kljub temu pa je odločno odmajala z glavo, kar je pomenilo, da ne. In ženska, prepričana, da Marija obvlada angleščino, ji je vljudno razložila, da v Kanadi ne trpimo, da bi neozelenjeni ljudje letali skupaj, čeprav je jasno, da v natičenih vagonih ne morejo grečiti zoper sveto moralo.

Marija jo je gledala debelo kakor tele nova vrata, saj ni razumela samcete besedice. To je ženska od Zvečičavne armade končno tudi uvidela, prišla Marijo za komolec ter jo peljala na druko klop, k nekemu mlademu dekletu, ki je najbrž sanjalo o lepih in bogatih ženinih, ki jo čakajo v blaženi Kanadi. Ko je Janez zvedel za incident, se je prav pristočno nasmejal, češ, prav ti je, čemu pa odmajuješ z glavo, če ne veš, kaj si bila vprašana! — Ponoči so se pripeljali v Montreal. Tam sta se Janez in Marija poslovila — za zmerom. Sicer mu je ona ponovno zatrdila, da ga strašno ljubi in da ga ne bo pozabila, vendar te svoje objube ni držala. Privoščila mu je eno pigmo, ki je bilo polno razočaranja, ker ji niso padale pečene piške kar same od sebe v usta, potem mu ni več pisala.

Je že tako s takimi poznanstvi. Teden, dva tedna trajajo takšne "vroče" ljubezni, dokler pač trajajo potovanja, potem pa ogenj ugasne in spomini na "ljubljen" sopotnike se morajo skriti v najtemnejši kotiček duše.

Kdor se je kdaj vozil po železnici od Montreala, Quebec, do Winnipegja v zapadni kanadski provinci Manitoba, bo lahko razumel razočaranje naših izseljencev, ko so zri skozi okna vagona na tundram podobni svet, po katerem se vije železnikiš tir v brezkončnost.

Dva dni niso videli drugega kakor motvirnat, z grintavim drevjem obraščen svet; vodo na desno, vodo na levo, jezera, navidez stoječe reke, lagune; vsakih sto ali dve sto milj; za nikrnar nasebina; pragozdovi, v katerih je polovico drevja posušena in gole, olupljene smreke štrle v zrak liki nebrot turških minaretov, le da delajo bolj težak vtis na človeka kot slednji.

"Hudiča!" je ušlo Janezu iz ust. "Prekletost slab se mi vidi ta svet. Kaže, da cela Kanada leži na vodi. Vse skupaj se mi vidi kakor ogromna puščava, kakor brezmejno pokopališče; vse te olupljene smreke se mi zde kot nagrobni spomeniki. Jaz sem si predstavljal Kanado več drugačno..."

"Jaz tudi..." so v zboru odjeknili Jože, Jovo in Črnogorca ter se spogledali; in v njihovih očeh ni bilo več tistega veselja in poguma kot ob začetku potovanja. Nič kaj razveseljiv začetek.

V Winnipegju so se naši znanci ločili, najbrž za vedno; Janez se je odpeljal v provinco Saskatchewan, dočim so se njegovi sopotniki odpeljali po drugi progji proti Alberti. Vsem je bilo težko pri arcu, kajti med potovanjem so se bili privadili drug drugemu ter se sprijateljili; toda ni kazalo drugače, razstati se je bilo treba.

"Mnogo sreče!" so želeli drug drugemu in

vlak z Janezovimi popotnimi znanci je odkuril dalje na zapad, Janez pa je moral še čakati svoje vlaka.

Dopoldne drugega dne je Janez izstopil na vmesni postaji, kjer se je moral prenesti na drug vlak; konduktor ga je prijel za roko ter ga vodil ven ter mu nekaj pravil, česar pa Janez na svojo žalost ni mogel razumeti. Vlak je odkuril dalje na zapad, Janez pa je stal ob progji s potnimi kovčegi v rokah ter neumno gledal okrog sebe.

Čaka naš Janez, čaka, kdaj in odkod se bo pripeljal vlak zanj, toda vlaka ni bilo od nikoder in fant je postal nestrpen in nejevoljen. "Ta je pa lepa!" je godrnjal. "Kar na lepem me zrinejo iz vagona, zdaj pa čakaj, če veš česa! Zlomem, pa je res nerodno, če človek ne zna jezika teh ljudi!"

Janez se je začel razgledovati po okolici. Ob progji je stalo majhno, leseno postajno poslopje, nostran ceste je čepelo kakih dvajset velikim zabojem podobnih lesenih hiš, katerih ena je imela na pročelju mnogo obetajoči napis: Hotel. Vse naokrog pa sama prerija, pšenična polja in grmičevje.

"Nič kaj prijazen kraj!" si je mislil Janez ter ugibal, kako dolgo bo moral še čakati svojega vlaka. Solnce se je medtem nagnilo že dobršen del preko svoje poldanske točke in Janez je postal lačen.

K njemu je stopil postajni uradnik ter mu začel nekaj dopovedati.

"Škoda časa in truda!" ga je slovenaki zavrnil Janez, češ, sporazumela se tako ali tako ne bosta, čeprav bi mu trobil v ušesa do trde noči.

Uradnik je zmajal z glavo, poklical mladega fanta, ki je postopal todi ter mu nekaj velel. Čez čas je prišel odnekod mlad Žid ter stopil k Janezu, ki je še zmerom držal svoje kovčege v rokah ter neumno zijal okrog sebe.

"Schprehen Sie Deutsch?" ga je pobaral v slabi nemščini.

Janez je veselo prikal. To pa to, za silo bo že razumel, hvala ljubezni Matildi v Celju, ki ga je svoje dni učila nemščine.

In Janez je zvedel, da bo moral čakati vlaka do ponedeljka zjutraj, kajti bila je sobota in lokalni vlak ne vozi v soboto in nedeljo; torej mu ne kaže drugega kakor naseliti se v edinem hotelu v "mestu" ter čakati ponedeljka.

Janezu to ni bilo bogve kako po godu, toda pomagati se ni dalo in fant je po kratkem premisleku krenil proti hotelu.

V hotelu je bil prijatno pozdravljen in hoteller je uljudno povprašal, česa želi cenjeni gost. Janez ga je seveda debelo gledal kakor telček nova vrata, kajti razumel ni niti besedice. Ko se je postrežljivi hoteller že upehal z govorjenjem in umolknil, se je Janez domislil, da ga najbrž vprašuje, kaj ga je privedlo v hotel; ker se je bil Žid zamudil na postaji in ga ni bilo za njim, se je Janez poslužil "jezika" mucev; nagnil je glavo na stran ter podložil dlane, kar je pomenilo, da bi rad spal v hotelu; nato je zazijal, začel emakati in nositi v usta imaginarno žlico, s čemer je hotel močakarju dopovedati, da ni potreben le počitka, temveč tudi okrepila.

Mož ga je razumel, se zasmejal ter ga peljal s seboj v gornje nadstropje, kjer mu je odkazal sobo; nato ga je vodil v obednico v priležju.

Prišla je mlada natakarka ter podala Janezu jedilni list; fant je debelo pogledal neznan "hieroglif", ki so mu na prvi pogled pokvarili polovico teka ter žalostno odmajal z glavo.

(Dalje prihodati.)

stu, dokler ne poteče doba enega meseca. Ako smo v Moskvi en teden, se moramo drugi teden vrniti v Leningrad, potem pa zopet nazaj."

Ko se tako razgovarjam, je prišel zraven komсомолец, ki je med ameriški gosti agitiral za "barišne" — punce. Fanti je tolkel angleško in takoj sem se zapletel z njim v pogovor.

Povedal mi je, da se je pred leti naselil v Leningradu s svojimi očetom. Oče je kovač in zasluži 300 rubljev na mesec. On dela v tehničnem zavodu in dobi 50 rubljev na mesec. Poleg tega hodi v šolo. Uči se tehnike in angleščine, nemško in rusko pa zna že od prej. On je komсомолец, ima knjižico. Njegov oče je komunist, O, tu je lepo živeti! "Ali ste vi komunist?" me vpraša.

Poklimam, da sem.

Po kratkem odmoru me vpraša: "Ali imate radi lepe punce?"

Vprašal me je v ruščini in ker mu nisem odgovoril, je najbrž mislil, da ga ne razumem, nakar me je vprašal še v nemškem in končno v angleškem jeziku.

Nasmehnem se in mu rečem, da nimam časa. Nato se je fant lotil enega ameriških delegatov in res ga je odpeljal nekam k "barišni".

Tako sem preživel dva dni v Leningradu.

NI.

Prihod v Moskvo

Dne 19. maja ob pol desetih zvečer se odpeljamo proti Moskvi, kamor dospemo drugi dan ob desetih predpoldne. Vagoni so bili drugega razreda, torej spalni, ali daleč za ameriški pulmani.

V Moskvi so nas zopet čakali uradniki Inturista in nas odvedli v hotel "New Moscow". Soba je bila čedna, postrežba pa taka kakor v Leningradu. Čim smo odložili prtljago in se seznanili s hotelom, že se je začelo razkazovanje mesta.

Najprej so nam pokazali Leninov grob na Rdeči ploščadi. To je največja svetinja nove Rusije. Vedno stoji tam dolge vrste ljudi, toda tujci imajo prednost, da jim ni treba stati v vrsti; takoj ga popeljejo naravnost v grobnico.

Dalje so nas vodili po bivših cerkvah, po delavskih klubih v palačah in peljali so nas v Kremelj, kjer je sedež sovjetske vlade. Nismo pa videli prostorov, kjer je vlada in posameznih oddelkov tudi ne. Pokazali so nam le oni oddelek v Kremlju, kjer so ostanki carske zakladnice.

Ko sem se malo razgledal, sem šel v kino. Vstopnina dva rublja, ampak turistni dobimo vstopnice zastonj. V kinu nič posebnega. Tih film, izdelan v Nemčiji, je ljubezna komedija.

Grem po mestu in opazujem ljudi na trgu. Silne množice. Nič čudnega, če je takšno pomanjkanje stanovanj v Moskvi. Zdelo se mi je, da so vsi ruski milijoni nastanjeni v Moskvi.

Na odprtem bazarju opazujem trgovino. Vse se gnete. Vprašam po cenah. Eno jajce 65 kopajk; kupica drobnih črešenj, recimo četrt funta, 1 rubelj (drugač sadija, kot jabolk, hrušk, češpelj, oranž ali banan sploh nisem nikjer videl v vseh šestih tednih, kar sem bil v Rusiji); par čevljev od 150 do 300 rubljev. Meni se je kar zvrtele v glavi, tako sem bil presenečen. Stopetdeset rubljev je \$75 po sovjetskem kursu. To je nesramna draginja! In če ruski delavec zasluži le po osem do deset rubljev na dan, koliko časa mora delati, da dobi za par čevljev?

Peljali so nas v opero. Na repertoarju je bila "Pikova dama". Muzika in petje izvrstno. V mimiki so Rusi pravi umetniki. Nič pretiravanja. Gledalščice sicer ni sijajno in sedeži niso komfortni kot v Ameriki, a na vse to hitro pozabim, ko poslušam pevce in godbo. Scenerija dobra. Ni avile in šameta, vendar se ujemata. Gledalščice je polno.

Isti večer je igral tudi Hudoženstveni veliki teater in še mnogo drugih. Kameje sem v Odesi gledal balet, ki je bil očarljiv. Poslušal sem opero "Carmen" in videl dramo "Albina Njegurskaja", ki jo je uprizoril Hudoženstveni mali teater iz Moskve. Čudil sem se dovršenosti njihovih dramske in plesne umetnosti in vprašal sem nekatera, zakaj se ni Rusija tudi v drugih ozirih tako povzpela. Odgovor, ki sem ga dobil, je bil, da je bilo gledalščice še prej v carski dobi zelo razvito. In isti umetniki nasto-

pajo še danes. Razlika je le ta, da prej so igrali za carja in buržoazijo, danes igrajo za proletarijat. Temu primerno so spremenili material — nazadnjakega v revolucionarnega.

IV.

Kako sem iskal delo v Moskvi. Srečanje s hrvaškimi komunisti

Ko sem bil že sit ogledavanja, sem se napotil v delavski departament v Moskvi vprašat za delo. V uradu, v katerega sem bil poslan, je bilo mnogo delavcev, seveda tujcemcev, največ iz Nemčije in Amerike. V enem kotu sode sedi suha in koščena Američanka. Ta me izprašuje, kako se pišem, kaj znam in druge stvari.

Povem, da sem čevljarški delavec in znam vse, kar se tiče čevljarstva.

Ona pa ni s tem zadovoljna. Navesti moram, če znam kaj specialnega v čevljarški stroki.

"Narediti znam čevljev od začetka do konca", ji pravim.

"Yes, Američani navadno rečejo, da znajo vse, ko pa je treba pokazati prakso, tedaj se pokaže, da ne znajo v največ slučajih nič, še tistega ne, kar trdijo, da znajo", me zavrne trdo.

Odvrnem, da moje specialno delo je zgornji del čevljev.

Koliko časa se že udeležujem v tej obrti? Kje sem se učil? Kje sem bil rojen in kdaj? (Čudno, da me ni vprašala, zakaj sem bil rojen!) Ime očeta in matere? Oženjen ali sam? Koliko otrok? Imena žene in otrok? Kateri stranki in uniji pripadam? — In tako dalje brez konca in kraja.

Ameriški "red tape" sem dostikrat prekinjal, toda sovjetski ga prekaša.

Izrazim željo, da bi rad delal v Odesi.

Pa zakaj v Odesi? Zakaj baš v Odesi?

Zato, ker mi ugaja tamošnje podnebje. Tako vsaj mislim... Izvršeno.

"Ob štirih se lahko vrnete ali pa kar tu počakajte odgovora", mi reče ženska. "Včasih pride odgovor v par urah, včasih pa vzame cele tedne".

Vsedem se. Okrog mene se motajo ljudje in čebljajo v različnih jezikih. Vlečem na ušesa. Kar zasilim iz enega kota hrvaško govornico. Poslušam in čujem:

"Jesi li vidio Ziniča?"

"Nisam. Gje je taj vrage?"

"Baš je bio ovdje, ali je odmaglio. Neznam kuda. Čini mi se, da nas ne voli; neče da dojde s nama u doticaj."

Aha, si mislim, to so naši hrvaški drugovi. Stopim k njim. Bili so trije.

"Zdravo, drugovi! Ste vi Hrvatit?"

Plašno me pogledajo.

"Da, jesmo, jesmo", mi odgovori eden. "Odkuda vi?"

"Iz Amerike".

"Aa, iz Amerike. Iz Gary, Indiana?"

"Ne. Iz Waukegana. To je o-

krog 40 milj severno od Chicago".

"Sta tražite ovdje?"

"Iščem delo. Čevljar sem. Karo se tu dobi delo? Ali vam je znano, če potrebujemo kaj delavcev? Lahko dobim delo?"

"Imade ovdje svakojakog posla. Biti će in za postolara. Jedan naših rađi ovdje u zadrugi. Doveo je mašine iz Amerike. Več je toga dvije godine. On zna bolje nego mi, kako je z ovim poslom u Rusiji".

Naposled se domenimo, da me ta trojica odvede k njihovemu "drugu", ki je čevljar in on me bo podučil, kako in kaj. Seveda sem bil zelo vesel in lepo sem se jim zahvalil za prijaznost.

Takoj smo vsi štirje zapustili urad in stekli po stopnicah navzdol na ulico. Kakih deset minut gremo zmerno po trotoarju, nato pa vse hitreje in hitreje. Kmalu smo kar dirjali in bil sem ves moker. Dva sta šla pred menoj, eden je pa brisal ob moji strani.

Na ulici, po kateri me vodijo, je vedno večja gneča ljudi. Ne prestano butam ob koga in se opravičujem. Držim pa korak, pravzaprav beg, da ne izgubim svojih hrvaških drugov. Sreča, da sem jih našel! Ti trije vsakok poznajo Moskvo, poznajo življenje, in če me oni ne bodo pravilno informirali — kdo me bo? Sopiham in dirjam za njimi.

A joj, kaj je to? Naš glavni vodja se je izgubil! Ne vem natančno, ali se je on ali smo se mi izgubili... Kar zmanjkalo ga je v gneči. Gledamo na vse strani, a zaman. Ni ga bilo.

"Kuda ga je vrage odnio?" vpraša eden od ostale dvojice.

"Ajdimo, ajdimo, da ga dohitimo!"

(Dalje prihodati.)

Za kratek čas

Zanček: "Mama, jaz ne maram takega kruha, ki ima polbo lukenj."

Mati: "Nič ne maraj! Saj lukenj ni treba jesti; kar na mizi jih pusti."

Govoreči spol

— Zadržane čase se oglašajo k filmu mnogo več žensk, kakor prejšnja leta.

— Kako bi se jih ne, ko smo dobili govoreči film!

V šoli

"No, Mihevc, zdaj pa izračunaj, da bo prav. Na mizi sedi pet muh. Eno ubijem, koliko jih ostane?"

"Samo ubita, gospod učitelj, druge odlete."

NAROČNIKI, POZOR!

Znamenje (August 31, 1932) pomeni, da vam je naročina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljena, ker ni plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljena v sled napakega naslova, pišite nam dopisnice in navedite stari in novi naslov.

Naši gostoprijemci so vsi družinski tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.50 za leto, za pol leta \$2.25.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člana \$6.50, za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vsa leta pa \$9.00.

Stopnja stane za Evropo \$1.75. Člani doplačajo samo \$1.00 za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravništvo "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Po sklepu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveta in priložite eden, dva ali tri člana iz ene družine in iz enega naslova k eni naročnini. List Prosveta stane za vsa enaka, za člana ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to priložijo k naročnini. Mi priložimo enega, dva ali tri člane iz ene družine k eni naročnini. Torej sedaj ni varoka, reči, da je list prodan za člana S. N. P. J. List Prosveta je valja lastnina in gotovo je skoro v vsaki družini nekdo, ki bi rad žil list vsak dan. Torej sedaj imate priliko, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveta. Cena lista Prosveta je: Za Zdrav. državo in Kanado \$6.00 Za Cicero in Chicago je.....\$7.50

1 tednik in.....	4.00	1 tednik in.....	4.50
2 tednika in.....	5.50	2 tednika in.....	5.50
3 tednika in.....	6.50	3 tednika in.....	6.50

Isplnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Menaj Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je valja lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo sahteval sam svoj list tednik, bodo morali tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljem naročnino za list Prosveta vsoto \$.....

Ime _____ Čl. društva št. _____

Naslov _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

Ustavite tednik in ga priložite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

Ime _____ Čl. društva št. _____

Ime _____ Čl. društva št. _____

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila na veselice in shode, vizičnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijako delo prve vrste

POŠTE PO INFORMACIJE NA NASLOV:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA

Iz Amerike v sovjetsko Rusijo in nazaj

Piše Martin Judnič, Waukegan, Ill.

Vodnica nam je razkazala tudi cerkve in delavske klube. Cerkve so večinoma izpremenjene v muzeje. Delavski klubi zavzemajo kar cele palače. V teh klubih so shajališča raznih komunističnih organizacij. "Pionirji", to je otroci pod šestnajstim letom, se shajajo tam; dalje "komsomolci" — o katerih pravijo, da so hrbtenice Sovjetske unije — to je mladina obojega spola od 16. do 25. leta ima tamkaj svoje prostore.

Kakor rečeno, vse te organizacije posedujejo ogromne palače, v katerih imajo svoje seje, shode, predavanja, čitalnice, koncerte itd. V te komunistične palače ni prostega vstopa; za vsak vstop smo dobili posebno "propustko" ali dovoljenje.

Zdi se mi, da je v teh delavskih klubih v Leningradu preveč prostora potratnega, dočim na drugi strani manjka delavcem stanovanj. Organizacije bi se prav lahko stisnile in dale precej dvoran za stanovanjske sobe.

Ves dan smo hodili naokoli in zvečer smo bili tako izmučeni, da se nam niti jasti ni zljubilo. Drugi dan smo obiskali Carskoje selo, ogromno poletno palačo bivših carjev. Tu, ki je raz-

Mnogo ljudi sedi na trotoarju in slastno mrvijo črn kruh, kakor da niso že več dni jedli.

Odkod ti ljudje z vrečami na hrbtih? — se vprašujem. Kam gredo in kaj nosijo?

Vidim malo bolj oblečenih ljudi. Vsi ti nosijo v roki aktovke za lbtine. Najbrž uradniki.

Stopim v prodajalnico, da vidim, kaj imajo na prodaj. Vse polno ljudi, ki kupujejo. Stojte v vrsti in čakajo. Na prodajalniški mizi je nekaj posušen kruh, zrezan v majhne kose, suhe-gobe, kisle kumare in v sodčku je nekaj zmečkanega kot paradizniki. To je vse, kar sem videl v tej trgovini.

V prodajalnicah nimajo nikakršnega zavojnega papirja. Vsekol prinese s seboj posodo, junjo ali omot. Če kupec nima tega, mora nesti žive v golih rokah.

Pred hotelom srečam komuniste iz Amerike. Delegatje ameriške komunistične stranke. Govoril sem z njimi in povedali so mi, da imajo prosto vožnjo, hrano in hotel za 30 dni; imajo tudi plačanega brivca dvakrat v tednu in čevlje si dajo očistiti na račun stranke.

"Katera stranka trpi te stroške?" ga vprašam. "Ameriška ali ruska?"

"Več kot polovico plača ruska komunistična stranka, vozijo se pa smemo le iz Leningrada v Moskvo in nazaj, in ne več ko en teden smemo ostati v enem me-